

DÜNYA KAN BAĞIŞÇILARI GÜNÜ 14 HAZİRAN (2022)

Kan, vücudun işlevini devam ettirebilmesi için oksijen ve besin maddelerini organlara ve dokulara taşıyan, organlardaki metabolik aktiviteler sonucu oluşan karbondioksit ve diğer atık maddeleri ise vücuda zarar vermeden uzaklaştıran bir sıvıdır. İnsan kanını oluşturan dört temel bileşen vardır. Bunlar plazma, kırmızı kan hücreleri, beyaz kan hücreleri ve trombositler olarak sıralanabilir. Her bileşen kendi görevini sürdürerek yaşamın sağlıklı bir biçimde devamını sağlar.^{1,2} Kan doğumdan itibaren ağırlıklı olarak uzun ve yassı kemiklerin kırmızı kemik iliği adı verilen bölümünde üretilir.³

Kan ve kan ürünleri, pek çok hastalığın etkili tedavisi için esastır. Kan ve kan ürünlerinin nakli, her yıl milyonlarca insanın hayatını kurtarmaktadır. Doğum yaparken kan kaybı yaşayan bir kadın; sıtma ve beslenme yetersizliği nedeniyle şiddetli kansızlık (anemi) yaşayan bir çocuk; kan ve kemik iliği bozukluklarına sahip olan hasta; kalıtsal kan hastalıkları ve bağışıklık yetmezlikleri durumları; travma, acil durum, afet ve kaza durumunun mağdurları; ve bununla birlikte ileri düzeyde tıbbi ve cerrahi işlem gerektiren durumların uygun bir şekilde tedavisinde kan ve kan ürünleri oldukça önemlidir.⁴ İnsan yaşamının devamı için çok önemli olan bu sıvının tek kaynağı insandır. Kan dış ortamlarda üretilemez veya taklit edilemez. Cömert kan bağışçısı, kan nakline ihtiyacı olan hastalar için tek kan kaynağıdır.⁵

Hastaların ihtiyacı olan kanın sağlanabilmesi için, hem alıcının hem de vericinin kan grubunun ne olduğu mutlaka bilinmelidir. ABO ve Rh grupları tespit edilerek, uygun kişiye uygun kanı vermek ve güvenli kan sağlayabilmek önem arz etmektedir. Aksi halde hastaların genel seyri yapılan yanlış uygulamalarla daha da kötüleşebilir. ABO kan grubu sistemini bulan Nobel ödüllü bilim insanı Karl Landsteiner'in doğum günü (14 Haziran), bu önemli keşfi sebebiyle "Dünya Kan Bağışçısı Günü" olarak seçilmiştir.^{6,7}

Dünya Kan Bağışçısı Günü, her yıl 14 Haziran'da gerçekleşir. Transfüzyon için kan ve kan ürünlerine duyulan ihtiyaç konusunda küresel farkındalık yaratmak, gönüllü kan bağışçılarının ulusal sağlık sistemlerine yaptıkları katkıyı vurgulamak ve ulusal ve yerel kampanyalar yürüterek gönüllü kan bağış programlarını güçlendirmeleri için ulusal kan nakli hizmetlerini, kan bağışçı kuruluşları ve diğer sivil toplum kuruluşlarını desteklemek amacıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından böyle bir gün oluşturulma ihtiyacı duyulmuştur.⁴

Bu özel gün, her yıl konunun farklı bir boyutuna dikkat çekilerek kutlanmaktadır ve aynı zamanda bu konuda farkındalık yaratılmaya çalışılmaktadır. Dünya'da bu yılki kutlaması

¹ Kan Hastalıkları. Kan nedir? [İnternet] http://www.kanhastaliklari.org.tr/icerik.php?id=297&alt_id=599&tab=0 Erişim tarihi: 07.06.2022

² Kan Hastalıkları. Kan nelerden oluşur? [İnternet] http://www.kanhastaliklari.org.tr/icerik.php?id=297&alt_id=600&tab=0 Erişim Tarihi: 07.06.2022

³ Kan Hastalıkları. Kan nerede üretilir? [İnternet] http://www.kanhastaliklari.org.tr/icerik.php?id=297&alt_id=602&tab=0 Erişim Tarihi: 07.06.2022

⁴ World Health Organisation. World Blood Donor Day 2022: Donating blood is an act of solidarity. Join the effort and save lives [İnternet] <https://www.who.int/news-room/events/detail/2022/06/14/default-calendar/world-blood-donor-day-2022> Erişim Tarihi: 08.06.2022

⁵ One Blood. What is Blood? [İnternet] <https://www.oneblood.org/about-donating/blood-donor-basics/what-is-blood/> Erişim Tarihi: 08.06.2022

⁶ Türk Kan Vakfı. 14 Haziran Dünya Kan Bağışçısı Günü. [İnternet] <http://www.kan.org.tr/14-haziran-dunya-kan-bagiscilari-gunu.html> Erişim Tarihi: 08.06.2022

⁷ Kızılay. Gruplama Laboratuvarı. [İnternet] <https://www.kanver.org/sayfa/e-kutuphane-icerik/gruplama-laboratuvari/54> Erişim Tarihi: 08.06.2022

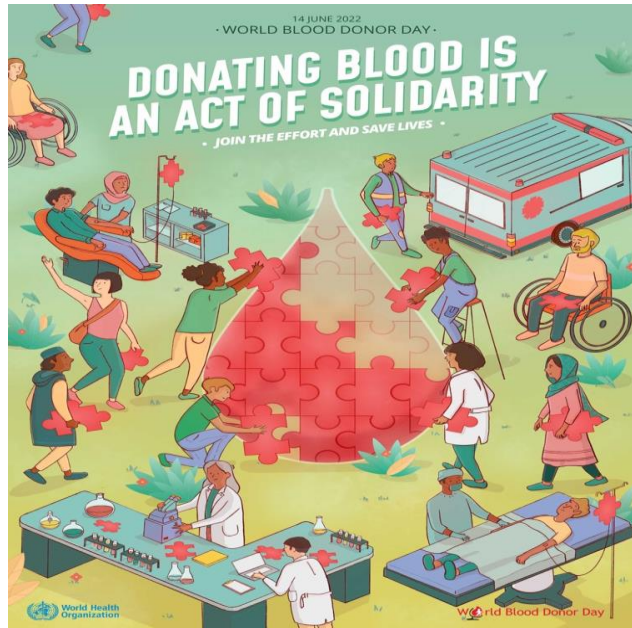
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2021/2022-62)

Meksika'nın Mexico City kentinde yapılacak olan bu özel günün teması **"Kan bağıışı bir dayanışma eylemidir. Bu çabaya katılın ve hayat kurtarın."** olarak belirlenmiştir. Gönüllü kan bağışlarının hayat kurtarmada ve toplumlar arası dayanışmayı artırmada oynadığı role dikkat çekmek ana hedeftir. Dünya ülkelerinin bu yılki kampanya için uygulamaya teşvik edildiği özel bir faaliyet ise kan bağıışı yoluyla hayatları kurtarılan insanların hikayelerini çeşitli medya ve sosyal medya kuruluşları aracılığıyla yaymaktır. Bu yöntemle düzenli kan bağıışçıları kan vermeye devam etmeleri için motive etmek ve daha önce hiç kan vermemiş sağlıklı insanların kan vermesini sağlamak hedeflenmiştir.⁴ Dünya Sağlık Örgütü'nün bu yılki tema bağlamında hazırlanmış olduğu poster, yazının en sonunda Resim-1'de sunulmuştur.

Kan bağıışı konusunda herkesin yapabileceği şeyler bulunmaktadır. Kan bağıışçısı olmak ve hayatların kurtarılmasına yardım etmek, düzenli kan bağıışçısı olarak yıl içerisinde birkaç kez kan vermek, henüz bağıışta bulunulmadiysa bağıış yapmaya başlamak, aile ve arkadaşları düzenli kan bağıışçıları olmaları için teşvik etmek, kan hizmetlerine gönüllü olarak katılmak, bağıışçılara destek sağlamak, bağıış toplantılarının yürütülmesine yardımcı olmak, kan grubunu öğrenmek ve kan bağıışçısı olarak kayıt yaptırmak bunlardan en önemlileridir.⁸

Sizler de bu linkten (<https://www.kanver.org/KanHizmetleri/KanBagisiNoktalari>) size en yakın Kızılay noktasını belirleyerek gönüllü olarak kan bağıışına katkıda bulunabilirsiniz.

Gerçekleştirdikleri karşılıksız ve insan hayatı için çok değerli fedakarlıklarından dolayı bu özel günde tüm kan bağıışçıları yürekten kutluyor ve sağlıklı olan herkesi gönüllü, karşılıksız ve düzenli olarak kan bağıışçısı olmaya davet ediyoruz.

Resim-1: 14 Haziran 2022, Dünya Kan Bağıışçıları Günü: "Kan bağıışı bir dayanışma eylemidir. Bu çabaya katılın ve hayat kurtarın." (Dünya Sağlık Örgütü tarafından Dünya Kan Bağıışçıları Günü için hazırlanmış poster) ⁹

⁸ World Health Organisation. What can you do? [Internet] <https://www.who.int/campaigns/world-blood-donor-day/2019/what-you-can-do> Erişim Tarihi: 09.06.2022

⁹ World Health Organisation. World Blood Donor Day poster. [Internet] <https://www.who.int/multi-media/details/world-blood-donor-day-poster> Erişim Tarihi: 09.06.2022